

**Een ander
Italië**

door

Rosine Lewin

Op 20 juni onderging de politieke kaart van Italië belangrijke wijzigingen. De vervroegde wetgevende verkiezingen, uitgelokt door de Democrazia Christiana hebben de machtsverhoudingen tussen de partijen dooreengeschied, en hebben de "traditionele" regeringsformules op de helling gezet. "Wij bevinden ons in een toestand, die wij 30 jaar lang hebben kunnen vermijden", moest de kristendemokratische leider Forlani erkennen.

EEN NIEUWE NATIONALE EENHEID.

De Democrazia Christiana blijft weliswaar de sterkste partij op het schiereiland. Met 38,7 % van de stemmen bereikte zij terug haar resultaten van 1972, en wist zij de klinkende nederlaag, opgelopen tijdens de gewestelijke verkiezingen van 15 juni 1975, uit te wissen. Daardoor heeft zij nu een minderheidsregering kunnen vormen.

Maar het meest essentiële gegeven van deze raadpleging vormt de vooruitgang van de P.C.I. Zij won 3.5 miljoen stemmen in één enkele legislatuur en bracht haar verkiezingspercentage van 27 % in 1972 op 34.4 % in 1976. Ter herinnering, in 1948 behaalde de P.C.I. 19 % van de stemmen. En sindsdien ging dit percentage gestadig omhoog. Maar het is de eerste maal dat de vooruitgang zo duidelijk was, en dat het kommunistisch sukses zo algemeen was op nationaal vlak. Weinige gewesten blijven onder de 30 % (Trentino-Alto Adige: 13.2%; Venetië: 23.7%; Molise: 26 %; Sicilië: 27.5 %; Friuli: 27 %) en heel het Mezzogiorno maakt een sprong voorwaarts, Sardinië gaat met 10.29 % vooruit in vergelijking met 1972 en Campagnia 9.6 % - met te Napels (40.8 %) een resultaat dat dit van Turijn evenaart. Deze "nivellering in het noorden" betekent een buitengewoon sukses voor de P.C.I., want daardoor wordt een nieuwe nationale eenheid geschapen die sinds Gramsci bewust, geduldig maar met enthousiasme werd voorbereid. Wij zullen verder zien in welke mate dit objektief - het overwinnen van de barriere tussen het industriële noorden en het landelijke zuiden - van kapitaal belang is, en door welke bondgenootschappenpolitiek dit objektief werd bereikt. Maar vooraleer hierop verder in te gaan, zullen wij eerst onze notities over 20 juni vervolledigen.

Er is niet alleen de geografische homogeniteit in de verkiezingsuitslagen. Alles wijst erop dat de vrouwen hetzelfde kiespatroon gevolgd hebben als de mannen. Wat de jongeren tussen 18 en 25 betreft, heeft 37 % onder hen kommunist gestemd. En al blijft de arbeidersklasse het dominerend aandeel in het kommunistische kiezersbestand, toch is er een duidelijke vooruitgang in het aantal in-

tellektuelen dat hun stem op de kommunisten heeft uitgebracht. Hiervan getuigen o.m. de oproepen die ondertekend werden door schrijvers, kunstenaars, vorsers, magistraten, leerkrachten, enz.. die dag na dag in "Unita" verschenen tijdens de kieskampagne. En de aanwezigheid van onafhankelijke, niet-kommunistische personaliteiten op de lijsten van de P.C.I., zoals de "europeaan" Altiero Spinnelli, de militante katholiek Raniero La Valle of de kunsthistoricus Argan, die tot burgemeester van Rome gekozen werd, is niet alleen een bewijs van vertrouwen en het prestige dat de P.C.I. heeft kunnen winnen, maar doet dit nog toenemen.

De italiaanse kommunisten kraaiden nochtans geen viktorie. Zij zijn verontrust over de blokkering van hun vooruitgang in de "rode gewesten". De kommunisten in Emilia-Romagna, met hun record aantal stemmen van 48.5 %, doen een ernstig zelfonderzoek om na te gaan hoe het komt dat hun vooruitgang slechts 4.58 % bedroeg tegenover 1972 en slechts 0.24 % tegenover de gewestelijke verkiezingen van 1975. Die van Venetië zijn ongerust over een zekere achterstand in de middenlaag. En zonder een pauze, na een kieskampagne die met volle inzet gevoerd werd, heeft het centraal komitee van de P.C.I. een campagne gelanceerd voor de rekrutering en de vorming van hun leden.

GEEN RECHTLIJNIGHEID.

En wat met de andere partijen?

Niettegenstaande een behoorlijk resultaat (stabilisatie van de resultaten van 1972, maar verliezen in verhouding met de gewestelijke verkiezingen van 1975) had de socialistische partij gehoopt versterkt uit de verkiezingen te komen. Zij kent een malaise die resulteerde in het aftreden van haar leiding enkele dagen na 20 juni. En er zijn moeilijke diskussies aan de gang over de verantwoordelijkheden van de partij in de centrum-linkse politiek. Zij mondden uit in een weigering om terug een centrum-links regering in het zadel te helpen. Het was B.Craxi zelf, nieuwe sekretaris van de P.S., die dit duidelijk verklaarde. De malaise blijft evenwel voortbestaan.

De Democrazia proletaria, die getracht heeft drie verspreide groepen te verenigen (de PDUP, de Arbeidersvoorhoede en Lotta continua) heeft 1.5 % van de stemmen behaald. Zelfs al kan zij er prat op gaan 6 vertegenwoordigers te hebben in de Kamer, de DP kan zelfs geen schijn van eenheid in gedachten en actie meer ophouden; haar verdeeldheid neemt dan ook spektakulaire vormen aan.

De kleine lekenpartijen van het centrum zijn onder een pletrol terecht gekomen en de D.C. heeft daar voor een gedeelte schuld aan : zij heeft zich inderdaad ingespannen om de wetgevende verkiezingen van 20 juni voor te stellen als een wedstrijd tussen haar en de P.C.I., en heeft op die manier een polarisatie te weeggebracht. De liberalen, republikeinen en sociaal-demokraten verliezen veld. De nieuwe radikale partij behaalt 4 zetels.

Deze relatieve polarisatie van de stemmen wordt door de P.C.I. met ongerustheid vastgesteld. Want zij is van mening dat er niet alleen door een sterke socialis-tische partij een rol te vervullen is in het land, maar eveneens door de klei-nere partijen die de uitdrukking zijn van politieke stromingen, die niet kun-nen vereenzelvigd worden met de P.C.I. of de D.C. En het pluralisme dat de italiaanse kommunisten onderschrijven veronderstelt de leefbaarheid van deze verschillende kleinere partijen.

De neo-fascistische M.S.I. kent een opzienbarende nederlaag : het aantal ver-teenwoordigers zakt van 56 naar 36.

De Democrazia Christiana van haar kant, herwint globaal het aantal stemmen dat zij verloor bij de gewestelijke verkiezingen. Maar deze herwonnen stemmen zijn zeer ongelijk over het land verdeeld. Haar verliezen zijn aanzienlijk in meer-deere gewesten in het noorden en het zuiden, haar "herovering" het duidelijkst in de streek van het Centrum. Maar buiten deze geografische bijzonderheden, valt duidelijk de toegenomen politieke heterogeniteit op. Zij heeft stemmen ge-haald bij het neo-fascistisch kiezerspotentieel, maar zij heeft ook stemmen bij het volkse deel aan zich getrokken, en met name onder de jongeren van 18 tot 25 jaar heeft zij, zoals de P.C.I., 37 % van de stemmen gehaald, alsook bij de landarbeiders en de arbeiders in de steden.

Het komplekse karakter van het fenomeen "D.C." werd steeds onderstreept door de kommunisten in Italië. Nog voor de stemming hebben zij gewaarschuwd voor het voluntarisme dat trachtte de D.C. voor te stellen als "veroordeeld", tegen het simplisme als zou de partij van Fanfani en Zaccagnini een "blok" vormen dat frontaal moest aangevallen worden. En vandaag, sinds het duidelijk is dat de D.C. stemmen opslorpt van de M.S.I., veroordelen de kommunisten de neiging om in de D.C. alleen een partij van conservatieven te zien. Zelfs al werd de reaktionaire en antikommunistische campagne van Fanfani krachtig ondersteund door het episkopaat, en zelfs door de Paus, toch was er in diezelfde D.C. een oproep tot hernieuwing en integriteit. De twee stromingen konden op steun re-kenen. In Sicilië bijvoorbeeld gaat de D.C. vooruit in vergelijking met 1972 dank zij de stemmen uit het volk en de beweging tot autonomie.

Zoals blijkt uit diverse diskussies, georganiseerd door "Rinascita", bestaan er in Italië niet slechts twee blokken : één vooruitstrevend blok, gegroepeerd rond de P.C.I., en een ander blok dat behoudsgezind is en rond de D.C. verenigd is. De italiaanse maatschappij kan niet in lijnrechte delen verdeeld worden. Er bestaan inderdaad twee Italië's : een Italië dat tracht naar hervormingen, een ander dat krampachtig vasthoudt aan het statu quo. Maar de grens tussen die twee Italië's loopt door de D.C. Deze partij is niet langer DE partij van de katholieken; haar samenstelling is heterogener dan ooit tevoren. Men vindt er naast elkaar bankiers, arbeiders, boeren, handelaars, maar ook gelovigen en ongelovigen. En noch het etiket van partij der gelovigen, noch het etiket van centraliserende partij, noch de pretentie om zich te identificeren met de Staat, hebben vandaag nog zin.

De crisis waarin de D.C. vandaag verkeert, vloeit voort uit een onhoudbare tegenstelling tussen enerzijds een machtsstructuur die gekenmerkt wordt door de corruptie en het ronselen van cliënten, en anderzijds een parlementaire democratie die gekenmerkt wordt door de macht en de eenheid van de arbeidersbeweging, haar rijke democratische inhoud, het hoog niveau van de sociale en politieke strijd. Het is met deze tegenstelling dat de D.C. vandaag gekonfronteerd wordt.

GRAMSCI, GISTEREN EN VANDAAG.

Wij hebben Gramsci aangehaald, toen wij over de verkiezingen van 20 juni spraken en over het nieuwe stadium van nationale eenmaking dat zij vertegenwoordigen. Men kan meer bepaald refereren naar zijn "La Question Méridionale", een werk dat vijftig jaar geleden verscheen. In dit werk analyseert Gramsci de samenleving van de Mezzogiorno in de jaren twintig onder het fascisme : het is een "monsterachtig landbouwblok", waaraan gestalte werd gegeven met behulp van de industriële burgerij van het noorden, dat gedomineerd wordt door de grootgrondbezitters, en waarvan de hegemonie verzekerd wordt dan zij de "grote intellectuelen" (zoals Benedetto Croce), het sluitstuk van het systeem.

Reeds in 1926 onderstreepte Gramsci het belang voor Italië en voor de revolutie om dit agrarisch blok te breken. Hij duidt het stedelijk proletariaat aan als de moderne protagonist van de italiaanse geschiedenis, en dus ook van het probleem van het zuidelijk landsgedeelte. Hij toont aan dat het bondgenootschap tussen het proletariaat van het noorden en de boerenbevolking van het zuiden vereist dat het proletariaat zich bewust wordt van zijn revolutionaire rol en dat de kommunistische partij effectief haar functie van "kollektief intellek-

tueel" opneemt. Het is door een lang en moeilijk dialektisch proces, zegt Gramsci, dat de partij het bewustzijn van de massa's zal verhogen, terwijl de massa's tegelijkertijd aan de partij hun problemen, hun noden, hun houding zullen bijbrengen.

Maar het volstond niet om de "Question méridionale" te schrijven. Men moest het in gedachten houden, zich er aan inspireren en de overdenkingen van Gramsci een verlengstuk geven en in actie, in geschiedenis omvormen. En dat was noch gemakkelijk, noch rechtlijnig te verwezenlijken.

De bijdrage van Gramsci is des te belangrijker omdat het probleem van de Mezzogiorno - het bondgenootschap boeren/proletariaat - niet los kon gezien worden van het "vatikaans probleem", in andere woorden het bondgenootschap katolieken/ongelovigen.

Het is noodzakelijk hieraan te herinneren op een ogenblik dat sommigen in het historisch kompromis slechts een geïmproviseerde en konjunkturgebonden idee willen zien. En zoals het bondgenootschap boeren/proletariaat, heeft het probleem van het verbond tussen arbeidersbeweging en katolieke volkskrachten lange tijd gerijpt.

Togliatti zegde reeds in 1944 van de kristen-demokratie : "In deze partij zijn er enerzijds mannen uit de bezittende burgerij, die ofwel anti-fascistisch zijn, ofwel behoudsgezind, en anderzijds zijn er grote massa's werkers - arbeiders, maar vooral boeren".

Het is niet onze bedoeling hier, zelfs niet beknopt, de etappes van deze lange mars naar het socialisme op italiaanse basis te beschrijven. Wij zullen ons beperken tot een verwijzing naar de tezissen van het IXe Kongres van de PCI (1959), die stellen dat de verstandhouding tussen kommunisten en katolieken het gevolg zal zijn van een analyse der stuwende krachten in de italiaanse revolutie, analyse waarmee Gramsci een begin maakte "... De actie om tot een verstandhouding met de katholieke wereld te komen moet gezien worden als een aspect van de italiaanse weg naar het socialisme, als een perspectief op lange termijn van de inspanningen om tot eenheid en bondgenootschappen te komen, niet alleen met de katolieke volksmassa's, maar met hun organisaties".

Het aggiornamento van de katolieke kerk, zoals Johannes XXIII het wilde, heeft dit perspectief een voedingsbodem gegeven, wat door de opeenvolgende kongressen van de PCI bevestigd werd. Het is dank zij het geduldig voortgang maken op deze weg dat op 12 mei 1974 als grote verrassing de uitslag kwam van het referendum

over de echtscheiding (met 19 miljoen stemmen tegen 13 tegen de afschaffing van de wet op de echtscheiding) en dat op 20 juni 1976 een nieuwe verlinking van de katolieke stemmen kon worden waargenomen.

Het "historisch kompromis" is dus geen improvisatie, noch een tactische etappe. Het is de uitdrukking van de overtuiging dat de democratische mogelijkheden die in de katolieke wereld leven, maar die voor het ogenblik onderdrukt worden, kunnen vrijgemaakt worden door het verslaan van die krachten die vandaag de D.C. domineren.

EEN KLEINE UITWEIDING OVER UMBRIA.

Eén van de gegevens van het huidige Italië is de recente verovering van bepaalde machtsposities op het vlak van de gewesten, en vertrekkende daarvan, de uitstraling van de "rode gewesten".

Frissen wij even het geheugen op : het tot stand komen van de gewesten - nochtans voorzien door de Grondwet van 1947 - werd slechts toegestaan vijftien jaar later (1). De dekreten die zekere machtsoverdrachten regelden van het centraal gezag naar de gewestelijke organismen dateren van 14 januari 1972. De eerste gewestelijke verkiezingen hadden plaats twee jaar voor de publikatie van de dekreten, en in januari 1970 verkozen de inwoners van Emilia-Romagna, Toscanië en Umbria een "rode" meerderheid (kommunisten-socialisten) in de gewestelijke vergaderingen te Bologna, Florence en Perugia. Verleden jaar verwoegden Piemonte, Liguria, Latium en de Marche het kamp van de rode gewesten....

Bovendien bestonden sinds 1945 "rode" steden, waar kommunistisch-socialistische meerderheden een beheer van een nieuw type wisten te organiseren. En man kan noch de strategie, noch de gestadige vooruitgang van de PCI begrijpen, als men voorbij gaat aan deze eksperimenten en aan de weerklank die deze hadden op nationaal vlak gaande van Bologna eergisteren, Napels gisteren en Rome morgen.

Maar keren wij terug tot de gewesten. En laten wij, om te konkretiseren, er één geval uitpikken : het geval Umbria, nochtans niet één van de meest spektakulaire. Umbria is een klein gewest met minder dan één miljoen inwoners, en waar de land-

(1) : *Vanaf 1951 kregen Sicilië, Sardinië, Val d'Aosta, Trentino-Alto Adigo en Friuli-Venetië, Julienne een speciaal statuut.*

bouw en de middenstand een overwegend gewicht uitmaken. Geen reusachtige overwinningen in Umbria, maar wel verrassende resultaten...

Umbria, het "groene hart van Italië", en ook het middelpunt van een fascinerende kulturele rijkdom (Perugia, Gubbio, Todi, Assisië, Spoleta), was onder het tijdperk van Mussolini en zelfs na de oorlog, een gebied waar de werkloosheid zeer hoog lag en waar er bijgevolg veel emigratie was. Ten tijde van het italiaans economisch "mirakel" in de jaren '50 en '60 stijgt daar de werkloosheid nog steeds en neemt de uitwijking van de landbouwbevolking nog toe met het opheffen van het pachtsysteem, zodat het bevolkingscijfer nog daalt. In 1975, na slechts één legislatuur, slaagt de rode meerderheid in Umbria er in op haar aktief te schrijven : een achteruitgang met 10 % van de werkloosheid (die nochtans een gesel blijft), het scheppen van 7500 werkgelegenheden alleen al in de verwerkende industrie, de uitbreiding van de produktiekoöperatieven in de landbouw en de ambachten, het stopzetten van de demografische aderlating.

Waaraan is dit sukses toe te schrijven?

In de eerste plaats aan een politiek van openheid en participatie : de wil om alle bestaande bronnen te benutten, of zij nu economisch, technisch of menselijk zijn - de wil om alle potentiële energie aan te trekken om een nieuwe dynamiek te scheppen.

Tijdens de voorbije zomer was ik in de gelegenheid om twee basisvergaderingen bij te wonen in het kader van het plan tot gewestelijke ontwikkeling van de landbouw in Umbria. Bij deze vergaderingen werden zowel de burgemeesters van de kleine landbouwgemeenten of semi-landbouwgemeenten betrokken, als vertegenwoordigers van de bergbevolking of de koöperatieven in de valleien, als landarbeiders, dit in aanwezigheid van verantwoordelijken voor het gewestelijk ontwikkelingsplan, van biologen en dierenartsen, van studenten in de landbouwkunde. Aan de basis meet men beter de moeilijkheden die moeten overwonnen worden, de kompleksiteit van de problemen zoals de kommercialisering van de landbouwprodukten of het in werking stellen van een optimaal irrigatiesysteem. En men evalueert ook beter de inzet van de planning in Umbria.

En als het woord planning in België ook gebruikt wordt, dekt het daarginds praktijken die volledig verschillen van de praktijken bij ons, en niet alleen omdat in Italië het gewest beschikt over zekere aktiemiddelen. Het gewestplan vertrekt van krachtlijnen die geïnspireerd zijn op de programma-verklaring van het uitvoerend gewestelijk orgaan (de zgd. "Giunta"), afgelegd bij het begin van de legislatuur. Maar het heeft vooral tot doel om een creatieve participatie op te wekken

bij de gewestelijke overheden, de koöperatieverenigingen, de vakbondsorganisaties de navorsingscentra, de openbare diensten, enz...

De participatie, als middel voor democratisering, is in dit geval een middel om een konkrete inhoud te verlenen aan de opties van het plan en aan die opties een stimulerende en overtuigende inhoud te geven die het lijdelijk verzet, de partikularismen en de politieke hinderpalen moet bevechten. In de praktijk tracht de Giunta het plan te laten steunen op operationele programma's per zone of per sektor, die beantwoorden aan welomschreven noden en "uitgevonden" werden door diegenen die belang hebben bij de uitwerking en verwezenlijking van die programma's. Door de tussenkomst van die krachten, die uitwerken, controleren, nakijken en eventueel rechtzetten, gebeurt de planning op een bestendige en duidelijk omschreven wijze. Er wordt dus ruimte geschapen voor de meest actieve vormen van participatie van de massa van de bevolking op alle niveaus.

De vergaderingen waarop ik aanwezig was in Nocera-Umbria en Foligno, hadden niets romantisch of helftigs. Zij getuigden nochtans van een nieuwe verstandhouding tussen het gewestelijk staatsapparaat en dat wat de Italianen de sociale en culturele krachten noemen. De actieve aanwezigheid van vorsers en studenten, die zich beijverden om rechtstreeks te antwoorden op een sociale vraag, door zich in te werken in de kollektieve kritiek van een economisch projekt, betekent voor het gewest een steun en een belangrijk inbreng. Hetzelfde geldt voor de konfrontatie van de soms tegenstrijdige belangen van de boeren in de dalen en in de bergen, of voor de druk die wordt uitgeoefend door de bosarbeiders in deze plaats, of door de arbeiders in de voedingsindustrie in gene plaats.

Het is duidelijk dat het hier gaat om een beginnende, onvolmaakte, nog aarzende fase van kreatieve participatie van de massa's. Het opwekken van een kollektieve verantwoordelijkheid gaat traag. Maar in ieder geval betekent de gewestelijke planning, die steunt op vormen van direkte democratie, een nieuwe methode om de openbare belangen te behartigen. Dit funktioneringstype van een gewest brengt een slag toe aan de traditionele visie en de - gecentraliseerde en burokratische - praktijk van het staatsbeheer. Het wakkert de tegenstelling aan tussen enerzijds een institutioneel kader dat de centrale macht nog altijd oplegt, en anderzijds de noden en de mogelijkheid om nu reeds dit kader te wijzigen.

Want Umbria (evenmin als Emilia-Romagna of Liguria) kan niet vergeten dat het, zelfs als "rood" gewest, ingeplant is in een staat die zich toelegt op het smoren en financieel wurgen van de initiatieven, in een maatschappij gedomineerd door het grootkapitaal, maar geteisterd door een diepe crisis. Het is dus vanzelfsprekend dat het eksperiment van de rode gewesten de hefboom vormt van het in

vraag stellen van het karakter van de Italiaanse staat. Maar heeft de politieke strijd van de rode meerderheden niet tot doel, door het organiseren van kernen van tegenmacht op gewestelijk en lokaal vlak, om de machtsovername op nationaal vlak voor te bereiden, en nu reeds de machtsverhoudingen in de schoot van de Staat zelf te wijzigen?

De Staat is geen abstracte entiteit of geen passief werkinstrument. Het is evenmin een monolithisch blok zonder barsten. Als weergave van de machtsverhoudingen tussen klassen en gedeelten van klassen, is zij de zetel van de interne tegenstellingen tussen haar verschillende takken en organismen. Het uitvoerend lichaam en het parlement, het leger en de magistratuur, de gewestelijke en gemeentelijke apparaten, de verschillende ideologische formaties, worden niet op een homogene wijze gedomineerd : een fractie van het blok dat aan de macht is of zekere particuliere belangen kunnen de bovenhand krijgen op de rest. Voor de arbeidersklasse is het dus mogelijk om nu reeds posities in te nemen, stap voor stap, om haar hegemonie nu reeds te vestigen als voorbereiding tot een radikale omvorming van de maatschappij.

DE KRISIS.

Verschillende krisissen stapelen zich op in Italië. Vooreerst de economische crisis, die zeer eigen kenmerken vertoont op het schiereiland, gezien o.m. de omvang van de monetaire verwickelingen. De economische heropleving, vooral sectorieel, lijkt zeer labiel en heeft geen invloed op de tewerkstelling, de inflatie en het niveau van de investeringen.

Daarna is er de politieke, institutionele, ideologische en morele crisis van de maatschappij (en men kan hier verwijzen naar de veelvuldige en zorgvuldig uitgevoerde politieke moorden), met op het voorplan de crisis in de kristen-democratie. Men kan geen grens trekken tussen deze fenomenen die elkaar doorkruisen en op elkaar inwerken.

Gerardo Chiaromonte, lid van de leiding van de PCI, verklaarde daags na de verkiezingen van juni, toen hij de hevigheid van de crisis onderlijnde voor het centraal komitee van de PCI : "Om van eenieder een bijdrage te verkrijgen aan de gemeenschappelijke inspanning, moet men de massa van arbeiders en burgers democratisch laten participeren in de bepaling van nieuwe opties. Deze sleutelidee van onze kiescampagne werd onderschreven door bijna 35 % van de kiezers. Het is de enige uitweg uit de crisis."

Men weet dat de PCI voor en na de verkiezingen van 20 juni 1976 voorstelde aan alle partijen die de Grondwet van 1947 aanvaardden, om een breed front te vormen op regeringsvlak om het land uit de nijpende crisis te helpen. Men weet ook dat de D.C. weigerde. Dat is een teken dat de interne crisis in die partij nog niet ten einde is.

Want het is niet meer mogelijk om uit de kapitalistische crisis te geraken en binnen het front van de burgerij, van de kapitalistische logica te blijven. Men kan slechts uit deze, duidelijk structurele, crisis geraken indien de antikapitalistische krachten tussenbeide komen en zich baseren op het perspectief van een beperking van de macht der monopolies, en daarna op het einde van het kapitalisme.

En waar men zich heel dringend moet mee gaan bezighouden, is : een ander type van uitwerking van de begrotingen, een ander type van prioriteiten inzake inkomsten en uitgaven - prioriteiten die beantwoorden aan de noden van de massa; een nieuw type van economische, industriële EN landbouwontwikkeling, gesteund op de participatie en het initiatief van de bevolking. En in dezelfde lijn moet men de strijd aanbinden op institutioneel vlak, de corruptie en de kriminaliteit een halt toeroepen, de geheime diensten hervormen, een ander type onderwijs opzetten, vooral op het vlak van het beroepsonderwijs. En men moet de ontspanning en de samenwerking in de wereld en in Europa actief nastreven.

De PCI heeft dus geenszins de bedoeling om "de crisis te beheren" of een regering van nationale eenheid naar haar wensen na te streven. Het is om de belangen van de arbeidersklasse, en nog breder gezien, van de bevolking te dienen, dat de PCI voorstelt een regeringsplan tegen de crisis op te stellen. Of zoals Enrico Berlinguer verklaarde op de conferentie van Berlijn van de kommunistische partijen van Europa : "indien Italië er in gelukt om de economische, sociale en politieke crisis de baas te worden langs een democratische weg en in eenheid, zou dat niet alleen ten goede komen aan het italiaanse volk, maar aan de andere volkeren en landen die deel uitmaken van dezelfde internationale bondgenootschappen en organismen als het schiereiland."

Dat was een antwoord op de arrogante uitdaging van kanselier Schmidt na de atlantische top van Puerto-Rico, nog vooraleer deze gelanceerd werd. Voor de duitse sociaal-demokratische leider vooronderstelt het huidige systeem van militaire bondgenootschappen een politiek immobilisme in ieder land, behalve als er een ruk naar rechts gegeven wordt. De PCI staat niet alleen met haar afwijkende zienswijze. "Ieder volk heeft het recht om vrij de vormen van haar eigen ontwikkeling en haar eigen regering te kiezen," verklaarde Enrico Berlinguer te Berlijn. Wij vechten opdat het italiaanse volk, in het kader van de internationale allianties

waarvan ons land deel uitmaakt, autonoom en zonder buitenlandse inmenging kan beslissen over haar politieke leiding." Maar indien Enrico Berlinguer te Berlijn de onschatbare waarde van de Oktoberrevolutie in herinnering bracht en de solidariteit tussen de kommunistische partijen uitvoerig preees - een solidariteit gegrondvest op de erkenning dat iedere partij autonoom en in volle onafhankelijkheid haar lijn uitstippelt en erover beslist - dan heeft hij met dezelfde duidelijkheid herhaald dat het streven naar het socialisme dat in de ontwikkelde kapitalistische landen groeit, een streven is naar een andere vorm van socialisme dan wat verwezenlijkt werd in oost-europa. Nieuwe vormen van socialisme zullen zich ontwikkelen in die landen waar het kapitalisme het hoogtepunt van zijn ontwikkeling heeft bereikt en waar oude democratische tradities bestaan. De algemene sekretaris van de PCI voegde hier aan toe dat dit zoeken naar het nieuwe niets te maken heeft met het doen van toegevingen aan de heersende groepen : het is de meest doeltreffende wijze om de democratische leidinggevende functie van de arbeidersklasse en haar bondgenoten te bevestigen.

In Frankrijk, Spanje, Groot-Brittannië en ook in ons eigen land, hebben de kommunistische partijen soortgelijke stellingen aangenomen tijdens hun kongressen. Het begrip "socialistisch model" is niet meer geldig.

ROME, OPEN STAD.

De minderheidsregering van M.Andreotti leeft en overleeft dank zij de onthoudingen van de kommunistische, socialistische en sociaal-demokratische groepen, waaronder de onthouding van de PCI van doorslaggevend belang is. Deze toestand van afhankelijkheid en onstabilliteit waarom de D.C. zelf verzocht heeft, heeft een betekenis : de kristen-demokratie erkent dat zij rekening moet houden met de PCI, maar zij heeft nog geen zin om, samen met andere partijen en zeker niet met de PCI, een pluralistisch programma uit te werken voor nationale heropstanding.

Op parlementair vlak echter heeft zij een grotere toegeving gedaan. In juli werd Pietro Ingrao, lid van de leiding van de PCI, verkozen tot voorzitter van de Kamer, en verschillende kommissies in Kamer en Senaat verkozen een kommunistisch voorzitter. Dit "aggiornamento" is niet zuiver formeel : het laat een meer daadwerkelijke controle toe op het uitvoerend lichaam. Op iedere daad van de minderheidsregering, kan het Parlement op ernstige wijze replikeren. Het regeringsprogramma is niet reaktionair : het is zwak, grijs, zonder grote inspiraties. De interne dynamiek van het land zal zeker doorwegen op een evenwicht waarover iedereen het eens is dat het meer dan precair is.

De machtige vakbondsorganisaties zijn één van de elementen die een zware druk zullen uitoefenen op de regering Andreotti, en die haar zullen dwingen verder te gaan dan haar programma voorziet. Zij hebben zich samen akkoord verklaard om hun verantwoordelijkheden op te nemen om zodoende bij te dragen tot een werkelijke heropleving van de economie. Zullen zij de dupe worden van het spelletje dat "iedereen offers moet brengen" dat alleen aan de arbeiders zal opgelegd worden? Dat lijkt weinig waarschijnlijk.

Wij denken ook aan de druk die zal uitgeoefend worden door de gewesten en steden die bestuurd worden door kommunistisch-socialistische meerderheden, en dan denken wij meer bepaald aan Rome. Het voldeed niet dat Milaan, Napels, Turijn, Genua Venetië, na Bologna, Florence en Perugia rode gemeenten werden. Op 20 juni, bij gemeentelijke verkiezingen die gelijktijdig gehouden werden met de wetgevende, hield zelfs Rome op een kristen-demokratische burcht en protektoraat van het Vaticaan te zijn. De PCI veroverde er de eerste plaats met 35,4 % van de stemmen, tegen 33,8 % voor de D.C. Het is ook daar dat, dank zij een "stap voor stap"-kampagne, gevoerd in de wijken met de meest brede medewerking van de bevolking, tegen de corruptie, het cliëntensysteem en de grondspekulatie, dat de kommunisten het vertrouwen hebben gewonnen van de kiezers. Gesterkt door dit vertrouwen en in overeenstemming met henzelf, hebben zij aan alle partijen van de "konstitutionele groep" voorgesteld om de hoofdstad samen te besturen, in nauw overleg. De kristen-demokraten hebben geweigerd. Anderzijds hebben zij voorgesteld aan één van de onafhankelijke personaliteiten die op hun lijst was opgekomen, om burgemeester van Rome te worden, wat professor Argan aanvaard heeft.

Het feit dat de Democrazia Christiana in Rome in de oppositie is gegaan, is een feit van kapitaal belang. Gaat het Vaticaan eisen dat de D.C. zich koppig vastblijft in de oppositie, onder voorwendsel dat de Heilige stad een "stad zonder God" zal worden, en op die manier weigeren deel te nemen aan de discussies en acties om te komen tot een vernieuwing van de hoofdstad? Het risico van zich onherroepelijk af te zonderen van een discussie en een volksmobilisatie, zal moeten berekend worden, temeer daar Rome de zetel is van de regering en van het Parlement.

Het Italië na 20 juni is gemakkelijker te regeren dan het Italië van daarvoor. Maar op voorwaarde van rekening te houden met de werkelijkheid die zich op 20 juni bevestigd heeft.